

Page: 14

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 1540 cm2

1 / 3

NEDA RUSJAN BRIC

Od šepetalke do direktorice

Ljudi je treba zaposliti tako, da bodo kar najbolj kreativni, od tehnike do uprave, pravi **Neda Rusjan Bric**, prva dama novogoriškega gledališča.

F PATRICIJA MALIČEV
finance@finance.si

Kariero je začela kot šepetalka v SNG Drami, po opravljeni diplomski iz igre na AGRFT je dolgo delala v Slovenskem mladinskem gledališču. Nakar je **Neda Rusjan Bric**, direktorica **SNG Nova Gorica**, magistrirala še iz režije in se začela kot režiserka podpisovati pod imenitne projekte, naj omenim samo tiste o aleksandrinskem gledališču, kar je na vrsti še zgodba o igralski zvezdi Nori Gregor, ki bo premiero doživela v prihodnjih tednih. Za vse njene ideje je značilna reaktualizacija zgodovinskih osebnosti, postavljanje v sodobni kontekst. Pravi, da je zgodba o direktorovanju novogoriškega gledališča zanj zelo posebna. Ne nazadnje je Primorka, Goričanka, ki se vrača na Primorsko po dolgi uspešni umetniški epizodi v Ljubljani. Pravi, da bi si tudi z novogoriškim gledališčem zagotovo želela doseči vsaj del tega, kar v evropskem gledališkem prostoru pomeni SMG. »Da je danes SMG resnično mednarodno prepoznavna institucija, je bilo potrebnih več kot 20 let trdega dela vseh udeležencev in ponosna sem, da sem bila del tega procesa in da sem z našimi predstavami gostovala v več kot 30 državah sveta. Vendar vidim tudi razliko v poslanstvu obeh institucij;

SMG je izrazito urbano in deluje poleg drugih gledališč v mestu, zato si lahko 'privošči' ekskluzivnost v smislu eksperimenta, modernosti in naravnosti na tujino, SNG Nova Gorica pa mora zadostiti celotnemu spektru okusov tukajšnjega občinstva. Vendar to ni razlog, da ne bi postalo vrhunsko ter doma in v tujini prepoznavno, zlasti, ker je že po geografski legi povezano z obema kulturama na tem območju in ker že ima zgodovino odličnih predstav.«

G Za direktorja SNG Nova Gorica ne bi mogel priti bolj primeren človek, kot je Neda Rusjan Bric.

Kaj naj rečem na te besede? Vsekakor se mi zdi, da je moja največja prednost, da poznam teater - od šepetalke do direktorja. Mislim, da je dobro, da vsi zaposleni v gledališču vedo, da natančno poznam njihovo delo. Samo tako jih lahko vodilni razume in usmerja ter opozarja, če pride do morebitnih napak. Če direktor nima pravega vpogleda v delo kolegov, se lahko zgodi, da ekipa začne razpadati od znotraj, prihaja do sporov in podobno. In prav to se je dogajalo v novogoriškem gledališču. Trenutno rešujem samo tekoče zadeve, ker obenem še režiram predstavo, ki bo doživela premiero konec septembra. Pomagamo si med seboj, sodelavci razumejo, da sem v gledališču od jutra do večera, ker želim, da delamo dobro, in za to sem jim zelo hvaležna. Seveda se bodo gotovo pojavile tudi težave, toda te bomo reševali sproti.

G Ste režiserka, ki je hkrati tudi igralka in ki bo zdaj postala še direktorica. Prvi dve funkciji bosta v prihodnosti stopili v ozadje ...

Tudi sama se sprašujem, koliko bom pogrešala režiranje in igro ... Vsekakor bi se rada po premieri predstave o Nori Gregor posvetila samo gledališču, direktorovanju, dobremu programu - močni kadrovski analizi.

G Kaj mislite s tem?

Mislim, da je treba premisliti, kako ljudi zaposliti tako, da bodo maksimalno kreativni, od tehnike do uprave. Vsak naj dela tisto, v čemer je najboljši. Samo tako bodo ljudje zadovoljni. Spodbujati je treba kreativno in najboljše v ljudeh. Ko pišem besedila za svoje predstave, se ukvarjam natanko s tem: kdo je primeren za določeno vlogo ... Potem napišem vlogo, ki vsebuje tudi lastnosti, ki jih ima posamezen igralec. Mislim, da je podobno pri pisanju romanov: vedno je avtorjevo lastno bistvo tisto, na katero dodajaš nianse in domišljijo.

G Kateri je po vašem mnenju največji adut novogoriškega gledališča?

Zagotovo meja, geografski položaj: skoraj vedno smo to razumeli kot hendikep tega prostora, toda moje mnenje je, da zdaj, ko meje fizično ni in ko odstranimo še meje v naših glavah, ki so se vzpostavile predvsem zaradi ovire v jeziku, lahko zaživimo v imenitnem sožitju tudi na področju umetnosti in kulture. Dokler se na tem regi-

Page: 14

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 1540 cm2

2 / 3

onalnem območju otroci v osnovnih šolah tako v Italiji kot Sloveniji ne bodo učili jezika sosedov, da bomo razumeli drug drugega - ne moremo startati v zmagovito prihodnost. Pri svojem delu se veliko oziram v zgodovino prav zaradi tega, da bi razumela, zakaj smo tam, kjer smo, in zakaj smo takšni, kot smo ... In kam lahko gremo. Italijanska Gorica je imela bleščeče obdobje v zgodovini. Sploh ne vemo, da so vse te palače in dvorci v Gorici in njeni okolici, ki jih skorajda več ne poznamo, nekoč bili obljubljeni in imeli ljudi, ki so v nemškem, avstroogrskem svetu visoko kotirali. Gorico so obiskovali papeži, cesarji, v Lantierjevi palači je nekaj časa živel celo komediograf Carlo Goldoni in njegov oče zdravnik. Prepričana sem, da bomo, ko bodo meje v naših glavah padle, spet skupaj v osrednjem delu sveta. Kajti skozi Gorico se je in se še vedno vsa Evropa steka proti Trstu in morju, ki je okno v svet. Zato pa so na tem območju vedno divjale najhujše vojne vihre - zaradi trenj med tremi narodi. Če bi ti trije narodi razumeli preteklost in se vnovič povezali, bomo izjemno pridobili. Mislim, da se med umetniki to zgodi najhitreje - ker so bolj tolerantni in jih fizične meje ne omejujejo.

▣ To želite prikazati tudi s projektom o Nori Gregor ...

Moja osnovna ideja je bila, da bi s to predstavo povezala tri prej omenjene narode in s tem Ljubljano, Novo Gorico, Italijo in Avstrijo. Želela sem, da bi na premieri sedeli predstavniki vseh treh narodnosti in bi predstavo vsi razumeli. Zato bomo v njej slišali vse tri jezike in brali podnapise.

▣ Pri predstavi o Nori Gregor ste iskali vzporednice s sodobnim svetom.

Njena družina je morala iz Gorice zbežati zaradi posledic prve svetovne vojne. Njena kariera se je nato strmo povzpela: dosegla je skoraj

vse. Bila je zvezda nemega filma, ob začetkih zvočnega film v Hollywoodu, z režiserjem Maxom Reinhardtom je bila povsod, Dunaj, Berlin, med drugim je bila prva igralka, ki jo je angažiral danes slavni Salzburški festival. Ko se je vrnila iz ZDA, je bila zvezda Burgtheatra. Spoznanje, da danes njenega imena nihče več ne pozna, je strašljivo. Kaj to pomeni? Kako bomo šele mi pozabljeni ... Ko se takšna slava in uspeh povežeta s politično funkcijo njenega moža, avstrijskega podkanclerja Ernsta Rüdigerja Von Starhemberga, pa to dejansko pomeni njen propad. Zgodi se Anschluss, priključitev Avstrije Hitlerjevi Nemčiji, in Nora je z možem spet izgnana iz domovine. Režiser danes kultnega filma Pravilo igre, Renoir, je povedal, da jo je kot igralko angažiral zato, ker je bil tako fasciniran z njeno zgodbo, tudi scenarij je zato priredil posebej zanjo. Po premieri je film dobil katastrofalne kritike - očitali so mu predvsem njeno slabo igro - in to ga je zelo razočaralo. Zaradi tega se je bil izselil iz Francije najprej v Italijo, nato v ZDA. Danes je to kulturni svetovni film, za Noro Gregor pa ne vemo več.

▣ Kaj bomo videli na odru?

Tako kot pri mojih prejšnjih projektih se bosta na odru prepletala gledališče in film. Na odru bomo gledali Norino zgodbo, ki jo življenje gleda na takratne politične okoliščine premetava kot lupino, na filmskih platnih pa sodobno zgodbo, ki se nanjo navezuje, ampak je tudi popolnoma samostojna. Glavni lik namreč skozi raziskovanje Norine preteklosti odkrije svojo lastno družinsko zgodovino in spozna, kako posledice obeh svetovnih vojn ter odločitve prednikov še danes vplivajo na naša življenja. Danes je čas, da presežemo sovraštva in zamere, ki jih nevede nosimo s sabo in so zapuščina naših dedov.

▣ Govorili sva predvsem o vašem delu, toda vem, da ste zasebno izjemno duhovit človek - kako to, po

kom imate ta posebni smisel za humor, za smeh?

Ne vem, ampak če že, potem najbrž po očetu. Pri njem cenim mirnost, trezno presojo in sposobnost, da na težave pogleda s humorjem in vedrino. Če se človek odmakne od težave in jo pogleda z distance in s kančkom humorja, se vsaka težava zmanjša. Ne smemo se jemati preveč resno, saj smo le kaplja v vesolju časa in prostora. Po mami pa imam izjemno empatijo, sposobnost stopiti v tuje čevlje, kot se reče. To mi pomaga tako pri oblikovanju vlog, pisanju, pa tudi vodenju sodelavcev. Z empatijo lahko občutimo resnico nekoga drugega in ga tako lažje razumemo.

▣ Izhajate iz zanimive družine, v kateri generacijo pred vami ni bilo umetnikov - vi, vaša sestra, vaši in njeni otroci in še kdo pa vsi zapisani umetnosti, nekateri zelo uspešno ...

Res je, nekako smo skoraj vsi iz moje generacije po mamini strani povezani z umetnostjo. Moja sestra Rene Rusjan je kiparka, prav tako njen mož Boštjan Potokar. Njena hči Pila Rusjan je odlična videastka in filmarka, pri svojih predstavah sodelujem prav z njo, saj se odlično uja meva. Moja hči Nina Bric je slikarka, sestrična Nelida Nemec umetnostna zgodovinarica, njen pokojni mož je bil znani primorski kipar Negovan Nemec, eden od njunih sinov Primož pa je galerist. Njena sestra Ingrid Silič je pianistka, kakor tudi njen mož Sijavuš Gadjevič. Zadnji v vrsti je njun 18-letni sin Alexander Gadjevič, že zdaj vrhunski pianist, že od malega zmagovalec številnih tekmovanj, znan zlasti v Italiji, kjer živijo, koncertira pa že tudi po Evropi in Ameriki. Vsi smo hvaležni našim staršem in vsej družini, da so nas v tem vedno podpirali, čeprav je umetnost zelo negotov posel. Vendar pa, če kje, potem v naši družini vemo, da kogar umetnost pokliče, zanj ni druge poti. Moraš ji slediti, pa naj bo cena še tako visoka.

Page: 14

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 1540 cm2

3 / 3

Nora Gregor iz Gorice je bila je zvezda nemega filma, ob začetkih zvočnega filma v Hollywoodu, z režiserjem Maxom Reinhardtom je bila povsod, Dunaj, Berlin, med drugim je bila prva igralka, ki jo je angažiral danes slavni Salzburški festival.